

C36 – OND4

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2007-2008

18 oktober 2007

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Els Robeyns tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over sport op school	1
Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de preventieve rol van het onderwijs inzake intrafamiliaal geweld en het Preventieproject Onderwijs Vertrouwenscentra	4
Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de aantrekkingskracht van technische opleidingen	9
BIJLAGEN	
Bijlage 1	
<i>Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de daling van het aantal jongens in het algemeen secundair onderwijs en de gevolgen ervan voor Limburg</i>	19
Bijlage 2	
<i>Vraag om uitleg van mevrouw Laurence Libert tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het aantal jongens in het algemeen secundair onderwijs</i>	20

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck

Vraag om uitleg van mevrouw Els Robeyns tot de heer Frank Vandembroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over sport op school

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Mevrouw Els Robeyns: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, sport op school komt misschien niet zo vaak aan bod in deze commissie, maar is toch niet onbelangrijk. Het is immers erg pover gesteld met de fysieke conditie van onze schoolgaande jeugd. Dit blijkt uit getuigenissen van leerkrachten lichamelijke opvoeding (lo) uit het secundair onderwijs en het fenomeen wordt bevestigd door professoren van de Vlaamse universiteiten. “De helft van de Vlaamse 15-jarigen doet geen drie uur per week aan sport, terwijl het eigenlijk een uur per dag zou moeten zijn. De scholen zouden elke dag een uur lo moeten geven, want Vlaanderen dreigt de Verenigde Staten achterna te gaan”, aldus een professor van de vakgroep bewegings- en sportwetenschappen van de Universiteit Gent.

Tevens bestaat er een verband tussen het gebrek aan bewegen en het toenemende aantal zwaarlijvige jongeren. Ook hiervan blijft Vlaanderen jammer genoeg niet gespaard. Nu al is één kind op acht te dik en het aantal neemt alsmaar toe. Als deze trend niet wordt omgeboogen, brengt dat niet alleen de gezondheid van een groot deel van de komende generatie in gevaar, maar zal het ook de betaalbaarheid van ons stelsel gezondheidszorgen aantasten en mogelijk zelfs ontwrichten.

Het is echter niet mijn bedoeling om al te negatief te zijn. Vlaanderen bengelt gelukkig nog niet aan het staartje van Europa. Meer zelfs, het feit dat we van de prille kleuterschool tot het laatste jaar secundair onderwijs twee uur lo per week geven, is uniek. De voorbije jaren echter zijn andere landen meer belang beginnen schenken aan lo op school en blijven wij wat achter. In de Scandinavische landen, Polen en Groot-Brittannië gaat het gemiddelde nu al naar drie uur per week.

Vanuit de sector, met name de scholen en de leerkrachten lichamelijke opvoeding, worden heel wat inspanningen gedaan om hun leerlingen ook buiten de lessen te stimuleren om meer te sporten. Bovendien organiseren ze zelf of in samenwerking met de sportclubs tal van sportactiviteiten. Maar met het engagement van de scholen en leerkrachten alleen komen we er niet, indien er vanuit de maatschappij in haar geheel niet meer aandacht komt voor sport en beweging. In onze maatschap-

pij wordt lo jammer genoeg nog altijd door velen beschouwd als een bijkomstigheid, iets wat gerust kan wegvallen, en alle middelen zijn blijkbaar goed om te ontsnappen aan de lessen lo.

Mijnheer de minister, rekening houdend met de internationale norm die stelt dat jongeren tot 18 jaar minstens één uur per dag moeten bewegen, lijkt het mij aangewezen dat er meer lessen lo op school worden gegeven. Zowel op school als in onze maatschappij moet dringend meer aandacht gaan naar het belang van beweging en sport.

Bent u van plan om initiatieven te nemen om het aantal wekelijkse lestijden lo in het leerplichtonderwijs uit te breiden? Zo ja, welk aantal lestijden wordt dan de wekelijkse norm? Welke initiatieven zou u willen nemen om jongeren en hun ouders bewust te maken van het belang van bewegen en van de lessen lo? Welke maatregelen plant u om het bestaande fenomeen waarbij men met succes aan de lessen lo probeert te ontsnappen, een halt toe te roepen? Maakt deze problematiek deel uit van besprekingen met de onderwijskoepels? Zo ja, wat is de stand van zaken? Kan rond het thema bewegen in relatie tot overgewicht bij jongeren worden samengewerkt met andere departementen om sensibiliseringscampagnes op te zetten?

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik sluit me graag aan bij de vraag van mevrouw Robeyns. Ik verwijs naar een vraag van mezelf van 2 juni 2005 in de commissie voor Sport aan minister Anciaux. Ik wil ook tegenspreken dat in deze commissie niet veel wordt gepraat over de lichamelijke conditie van jongeren. Dat is al vaak aan bod geweest, maar wel versnipperd. Het is geen coherente beleidslijn.

Mijnheer de minister, in uw beleidsnota lees ik: “Niet alleen topsport, maar ook lichamelijke opvoeding in het algemeen en beweging op school zijn belangrijk voor de fysieke fitheid van onze jongeren. Dat verdient onze aandacht en we zullen alle scholen daartoe stimuleren.” Momenteel wordt één of twee uur lo gegeven in het lager en middelbaar onderwijs, maar niet in het hoger onderwijs. Sport in het lager en middelbaar onderwijs vormt een heel belangrijk element in de strijd tegen obesitas. De discussie van meer sport op school sleept al meer dan tien jaar aan. Ik verwijs naar een uitspraak van voormalig minister van Sport Sauwens. Hij pleitte in 2001 al voor meer sport op school en meer bepaald 5 uur per week in het lager onderwijs en 3 uur per week in het middelbaar onderwijs. Ook de

Europese Raad van ministers van Sport heeft in september 2002 bevestigd dat er dringend werk moet worden gemaakt van meer sport op school.

Het thema leeft echt wel, maar in de praktijk moet alles nog hard worden gemaakt. We zijn inmiddels eind 2007. Ik hoop dat er al resultaten werden geboekt, maar we mogen niet vergeten dat er ook aandacht moet worden besteed aan de kwaliteit. Ik verwijs naar het antwoord van de minister op mijn vraag van juni 2005. Lichamelijke opvoeding in het lager onderwijs mag niet worden beschouwd als een ondermaatse vorm van onderwijs of als een vervanging van andere activiteiten. Op dit ogenblik is het vaak zo dat de klasleerkrachten ook de lessen sport of lichamelijke opvoeding moet geven. Zij zijn daartoe echter onvoldoende opgeleid. Scholen met een leerkracht lichamelijke opvoeding doen het wel heel goed. In de meeste scholen is er echter geen gespecialiseerde leerkracht aanwezig en is de kwaliteit bijgevolg lager.

Mijnheer de minister, hebt u reeds contact gehad met minister Anciaux in verband met mijn vraag van 2005? Ik vraag u dit omdat minister Anciaux me toen heeft beloofd dat hij zijn invloed zeker zou aanwenden om samen met u het aantal uren lichamelijke opvoeding uit te breiden en om ook de kwaliteit van de lessen te verbeteren.

Voor de rest sluit ik me volledig aan bij de vragen van mevrouw Robeyns.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mevrouw de voorzitter, niemand spreekt tegen dat voldoende bewegen belangrijk is voor onze gezondheid. De vraag is natuurlijk of al die beweging moet worden opgenomen in het lessenrooster van de school. Het is belangrijk dat sport aan bod komt, maar is het absoluut nodig om meer sportlessen op school te geven? We stellen immers vast dat het te weinig bewegen een algemeen maatschappelijk probleem is. Andere sectoren moeten volgens mij ook hun verantwoordelijkheid nemen.

Mijnheer de minister, ziet u in deze een rol weggelegd voor het flankerend onderwijsbeleid?

We hebben de voorbije periode een gezondheidscoördinator aangesteld en we deden dat vooral vanuit de invalshoek gezondheid en gezonde voeding. Wordt het aspect sport ook meegenomen door de gezondheidscoördinator?

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Mijnheer de minister, ik kan me volledig aansluiten bij de opmerkingen van mevrouw Robeyns over meer sport op school – ‘meer sporten’ is wellicht ook van toepassing op de parlementsleden. Onlangs vond de staten-generaal lo in Gent plaats en ook daar werd dezelfde vraag heel duidelijk gesteld.

Ik heb ook een bedenking. Normaal worden in het secundair onderwijs twee lessen lo gegeven. Ik weet dat de opmerking die ik nu zal maken wellicht indruist tegen de autonomie van de scholen om het eigen lessenrooster op te stellen. Ik stel vast dat in heel wat scholen die twee lessen netjes na elkaar worden geplaatst. Het gevolg daarvan is dat er gedurende de hele week maar één moment is waarop men aan lichaamsbeweging of sport doet. Kunnen ter zake geen richtlijnen worden gegeven of minstens suggesties worden gedaan zodat er een verdeling over de week komt? Ik weet wel dat er soms redenen zijn voor het na elkaar plaatsen van de twee uren, bijvoorbeeld de afstand tot het zwembad, maar ik heb het een beetje moeilijk met het ene moment dat in het totaalpakket wordt voorzien.

Ik onderstreep dat dit feit wellicht te maken heeft met de autonomie van de school om het lessenrooster zelf op te stellen en ik weet dat ik me op glad ijs begeef.

De voorzitter: Minister Vandebroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandebroucke: Mevrouw de voorzitter, u bevindt zich inderdaad op glad ijs, wat natuurlijk niet wil zeggen dat u daar geen mooie evenwichtsoefening kunt doen. In dit soort discussies voelen we telkens weer dezelfde spanning. Dat is trouwens ook mijn antwoord op de eerste vraag van mevrouw Robeyns.

Mevrouw Robeyns, in uw eerste vraag legt u meteen het probleem van de autonomie van de scholen voor. Een lessenrooster samenstellen is hoe dan ook een delicate oefening, en wel om twee redenen. Ten eerste moet de afweging worden gemaakt tussen wat de overheid voorstaat en de kwaliteitsgaranties die zij in onderwijs wil inbouwen aan de ene kant en het wettelijk gewaarborgde principe van de pedagogische autonomie van de onderwijsinrichters aan de andere kant. En aan die autonomie houden de scholen over het algemeen heel sterk vast, mevrouw de voorzitter. Een tweede reden waarom dit een delicate oefening is, is de verhouding tussen de diverse vormingscomponenten binnen een lessenrooster, dat hoe dan ook beperkt is. Als één vormingscomponent relatief belangrijker wordt, dan gaat dat ten koste van andere vormingscomponenten. Elk vormingscomponent heeft zijn merites en zijn pleitbezorgers. Hoe dan ook moet er altijd een compromis worden gemaakt waarin alle pleitbezorgers van verschillende standpunten zich zo goed mogelijk proberen terug te vinden.

Dat is de reden waarom de Vlaamse overheid er traditioneel, maar heel bewust, voor gekozen heeft om het aantal lestijden dat moet worden besteed aan de verschillende leergebieden in het basisonderwijs, niet vast te leggen. In de meeste scholen heeft dit ertoe geleid om effectief in twee lestijden lo te voorzien.

In het secundair onderwijs is de situatie vergelijkbaar, met dat verschil dat het vak lo onderdeel is van de

decretaal verplichte basisvorming die voor de meeste structuuronderdelen geldt. Aan de basisvormende vakken, die samen het zogenaamde minimumlessenrooster vormen, zijn evenmin uren per vak gekoppeld. Ik heb geluisterd naar wat u gezegd hebt, mevrouw de voorzitter. Ik heb dat genoteerd maar ik ga er niet onmiddellijk op reageren, maar er is zeker een verschil tussen twee opeenvolgende uren of gespreide uren.

In het begin van deze legislatuur heb ik wel een maatregel genomen waarin we een signaal hebben gegeven aan de basisscholen dat we lo belangrijk vonden omdat we in extra aanvullende lestijden lo hebben voorzien. Maar in de praktijk kan dit door de scholen toch ingevuld worden op een manier waarbij er eigenlijk niet meer lo is. Scholen doen dus in de praktijk wat ze willen.

Ik zou willen beklemtonen dat heel veel wetenschappelijke studies aantonen dat, als je fit en gezond wil zijn, je dagelijks voldoende moet bewegen. Je te voet of per fiets verplaatsen kan zeer belangrijk zijn. Dat wil dus zeggen dat jonge mensen ook buiten die schooltijd veel kansen hebben om ofwel veel ofwel weinig te bewegen. Er zijn scholen die dat stimuleren met speelplaatswerking, naschoolse sportactiviteiten enzovoort.

In het kader van het beleid dat ik aan het bekijken ben met betrekking tot de mobiliteit naar scholen en van scholen naar huis, wil ik eigenlijk het persoonlijk bewegen hoger op de agenda krijgen. Meer ga ik er niet over zeggen omdat we een aantal projecten aan het evalueren zijn. Maar ik denk dat we buiten de strikte schooltijd heel veel nuttig werk kunnen doen. Ik zou dat ook willen bewijzen in de tijd die me nog rest van deze legislatuur.

Mevrouw Stevens vroeg me of minister Anciaux me heeft aangesproken over de noodzaak om in een verplicht aantal uren lo te voorzien. Hij heeft dat nog niet gedaan.

Mevrouw Robeyns vroeg me in welke initiatieven ik voorzie om jongeren en hun ouders bewust te maken van het belang van bewegen en van de lessen lo. Ik moet verwijzen naar de eindtermen waarmee we ons onderwijs aansturen. Wat betreft de eindtermen lo en sport werd een concept gehanteerd, gebaseerd op drie doelen. Ten eerste: het ontwikkelen van motorische competenties zowel door het uitbreiden van fysieke competenties als door zelfreflectie op bewegen en door zelfstandig leren in motorische situaties. Ten tweede: het ontwikkelen van een gezonde en veilige levensstijl. Ten derde: het ontwikkelen van het zelfconcept en het sociaal functioneren.

De onderwijsinspectie stelt vast dat scholen en leraren lo vooral werken aan de eerste competentie. De verantwoordelijkheid en de inspanningen om een gezonde levensstijl uit te bouwen en aan te houden, komen steeds meer bij de leerlingen zelf te liggen, terwijl de scholen veeleer een ondersteunende en stimulerende positie

innemen en 'tools' aanreiken. Dat is zuiver emancipatorisch onderwijs, zoals de overheid het door middel van de eindtermen voorstaat maar waar de scholen vrij zijn om te handelen zoals zij het goed vinden en waar ze voor zichzelf een eerder faciliterende rol zien. De realiteit is dus dat we vooral het eerste luik binnen het curriculum van de scholen waarmaken.

U vraagt me ook in welke maatregelen ik voorzie tegen het willen ontsnappen aan de lessen lo. Het onwettig afwezig blijven op school of het zich onttrekken aan de verplichte lesbijwoning voor bepaalde vakken, valt onder de noemer 'problematische afwezigheden'. U weet dat dat voor mij een zeer belangrijk aandachtspunt is. Scholen zijn verplicht dergelijke afwezigheden te registreren, proactief en remediërend op te treden, vanaf het overschrijden van een bepaald aantal afwezigheidsdagen het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) in te schakelen en, bij verdere toename, de onderwijsadministratie in kennis te stellen.

Afwezigheden die gedekt zijn door een medisch attest, zijn in beginsel gewettigde afwezigheden. Er zijn heel wat vraagtekens rond. Daarom zijn er eerder dit jaar constructieve contacten geweest met artsenverenigingen om duidelijke afspraken te maken over correct voorschrijfgedrag van medici en over welke contactpunten er zijn tussen artsen, CLB's en scholen. Het is een goede oefening geweest, waaruit ik ook wat heb geleerd. Ik zou willen onderstrepen dat ik met de artsen buiten het onderwijsveld heb gesproken maar dat er ook de CLB-artsen zijn die bij problemen steeds ingeschakeld kunnen worden.

Specifiek voor lo en sport bestaat er een medisch attest voor niet-deelname aan de lessen. Indien de niet-deelname blijft duren, kan via een specifiek formulier de CLB-arts een herevaluatie vragen aan de behandelende geneesheer. Het niet-deelnemen aan de betrokken lessen ontslaat de leerling evenwel niet van de verplichting om de vrijgekomen tijd op een andere wijze zinvol te besteden. De vakleraar beslist hierover zelf, eventueel in overleg met de andere leraars van de leerling in kwestie. Er zijn dus duidelijke spelregels – ik zeg niet dat het in de praktijk allemaal perfect loopt – en ik denk dat ons samenwerkingskader met de Vlaamse artsenverenigingen ook helpt om die spelregels beter toe te passen.

U vroeg me ook of ik over dit probleem al besprekingen had gevoerd met de onderwijskoepels en wat de stand van zaken is. Dat brengt me bij de bredere vraag van mevrouw Helsen, namelijk of er geen belangrijke rol is weggelegd voor de gezondheidscoördinator die ik heb aangesteld bij de Vlor en voor het hele actieplan rond gezondheid op school. Dat is voor mij inderdaad het meest vernieuwende uitgangspunt. Ik heb met de onderwijskoepels geen specifiek overleg gevoerd over

hoeveel lestijden lo je aanbiedt of wat je met sport in je curriculum doet. We hebben wel een nieuw elan willen geven aan het gezondheidsbeleid, integraal opgevat. Dat gaat niet alleen over bewegen maar ook over vele andere dingen, tot je goed voelen in je vel en sociale vaardigheden. Dat gezondheidsbeleid proberen we aan te moedigen van onderuit en het begint op een betere snelheid te komen. We hebben dat samen met verschillende collega's in de regering aangepakt.

Al op 27 januari 2006 heb ik met mijn collega's bevoegd voor volksgezondheid, sport en landbouw een intentieverklaring ondertekend om scholen samen te ondersteunen bij het uitwerken van een gezondheidsbeleid. We hebben de scholen opgeroepen om vanaf 1 september 2007 een integraal gezondheidsbeleid op punt te stellen en te beginnen uitvoeren. We hebben die oproep ondersteund door het verspreiden van goede praktijkvoorbeelden en een dvd 'gezond op school'. Daar is heel wat overleg over geweest.

De moeilijke evenwichtsoefening op het gladde ijs tussen langs de ene kant de wens van scholen om autonoom te zijn en een al zeer beladen curriculum en anderzijds het maatschappelijke vraagstuk van beweging en gezondheid, zie ik mij vandaag niet oplossen door ingrepen in het curriculum door het opleggen van een verplicht aantal uren lo, hoewel ik weet dat velen daar te goeder trouw voor pleiten. Ik moet wel bij het naar school gaan en het terugkomen van school, een dimensie brengen van beweging en gezondheid. Dat ben ik ook van plan, maar u moet daarvoor nog een beetje geduld hebben.

Ik denk dat we met de oproep aan de scholen om een integraal gezondheidsbeleid op punt te stellen, scholen hoe dan ook moeten terugbrengen tot de aandacht voor bewegen, alhoewel dat niet noodzakelijk allemaal binnen de schooltijd moet zijn. Zo komen we bij andere thematieken die hier al vaak aan de orde zijn geweest zoals een bredere opvatting van de school, wat een school kan doen met andere maatschappelijke organisaties buiten de strikte schooltijd enzovoort. Dat is een belangrijke kwestie, die niet zo eenvoudig vanuit Brussel met een vingerknip te regelen is.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Mevrouw Els Robeyns: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. Ik heb uiteraard begrip voor het feit dat het een delicate oefening is, gezien de autonomie van de scholen. Ik vind het belangrijk dat de minister namens de regering nog eens het signaal geeft dat bewegen en sport hoog op de agenda staan. Het moet inderdaad niet allemaal binnen de schoolmuren, maar er kan wel een zekere stimulans vanuit de school komen. Ik zal het integraal gezondheidsbeleid met de nodige aandacht verder opvolgen. Daarvoor is misschien wel een rol weggelegd bij de gezondheidscoördinator.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de minister, ik volg u in uw spoor met betrekking tot de rol van de gezondheidscoördinator. Het is heel belangrijk om na te gaan of we in de toekomst niet enkel en alleen een gezondheidsbeleid op school ontwikkelen maar dat we een gezondheidsbeleid vanuit de school kunnen ontwikkelen en instrumenten kunnen aanreiken zodat gezondheid vanuit de school een impact heeft op de domeinen buiten de school. Dat zou een zeer interessante oefening kunnen zijn. Zo kan bewegen zich meer voordoen buiten de school maar de instrumenten om die beweging te stimuleren, zijn in de school aanwezig. Nu stel ik vast dat de materialen die worden ontwikkeld vanuit de LOGO's (lokaal gezondheidsoverleg) en de CLB's vooral een positieve beweging op gang brengen binnen de school en nog niet zozeer grote effecten hebben buiten de schoolmuren. Dat is een interessant parcours dat we moeten volgen.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mevrouw de voorzitter, ik sluit me helemaal aan bij de opmerkingen van beide collega's. Op mijn vraag over de kwaliteit van de lichamelijke opvoeding heb ik nog geen antwoord gekregen. Misschien kan de minister daar nog niet op antwoorden, dat is geen probleem.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik verontschuldigd me dat ik dit niet explicieter heb opgenomen in mijn antwoord. Ik heb even gewezen op het drieluik in onze eindtermen. Ik heb gezegd dat de inspectie bekijkt wat de scholen daarmee doen. Ik heb de kritische vaststelling van de inspectie gegeven dat de scholen en leerkrachten lo vooral bezig zijn met de eerste doelstelling, namelijk de motorische competenties. Dat is mooi en ingewikkeld omschreven in de eindtermen. Met de tweede en derde doelstelling zijn ze minder bezig. Dat is een kritische vaststelling van de inspectie met betrekking tot de kwaliteit. Dat was een stuk antwoord op uw vraag.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de preventieve rol van het onderwijs inzake intrafamiliaal geweld en het Preventieproject Onderwijs Vertrouwenscentra

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, de jongste jaren, sinds de naweeën

van Dutroux, is er op verschillende beleidsdomeinen steeds meer aandacht gekomen voor het aspect van kindermishandeling. We moeten vaststellen dat er de laatste jaren een stijging is van het aantal aangiftes.

Langs de ene kant zou je dat positief kunnen noemen want het wil zeggen dat de signaalfunctie werkt binnen de verschillende beleidsdomeinen. Anderzijds moet dit ons toch wel erg triest maken. Dat betekent immers dat er toch wel wat loos is in onze samenleving en binnen de vier muren bij vele gezinnen in Vlaanderen. Paradoxaal genoeg is er in verhouding meer kans om het slachtoffer van geweldpleging te worden binnen het gezin dan daarbuiten. Nochtans zou dat gezin de hoeksteen moeten zijn van onze samenleving. Iedereen wil immers een warme thuis. Blijkbaar zijn er echter nog steeds kinderen die die jammer genoeg niet hebben en geconfronteerd worden met geweld binnen de huismuren.

Het departement Welzijn besteedt heel veel aandacht aan dit onderwerp. De voorbije jaren hebben we heel het debat gekend over opvoedingsondersteuning, waarbij ouders wordt aangeleerd hun kinderen geweldloos op te voeden. Er zijn ook de opvoedingswinkels. Men doet dus echt zijn best om initiatieven op te starten. De kunst is natuurlijk de mensen erheen te krijgen.

Als ouder – en we zijn allemaal ouders – ben ik me er heel goed van bewust dat het onderwijs niet alles kan. Ik denk echter dat u het eens kunt zijn met mij als ik zeg dat het onderwijs mogelijkheden biedt voor de preventie van intrafamiliaal geweld. Er zijn immers heel veel partijen bij betrokken: de ouders, de kinderen, de leerkrachten, de directie, de zorgbegeleider, de zorgcoördinator, het CLB en het geneeskundig toezicht.

Huiselijk geweld voorkomen is niet gemakkelijk. Hier zijn twee strategieën mogelijk. Enerzijds is er de preventie door vroegtijdige detectie, waardoor men tijdig naar de juiste hulpverleners kan doorverwijzen en ervoor kan zorgen dat die hulp er ook komt, zodat die spiraal wordt doorbroken. Het doel is een herhaling te voorkomen. Elke maand gebeurt er wel iets in Vlaanderen. Dat is het nadeel van een gemediatiseerde samenleving: we kennen elk geval nu ook meteen, hoewel we dat ene geval niet mogen veralgemenen voor heel Vlaanderen. We weten dat mensen die in hun jeugd werden geconfronteerd met geweld, als volwassene vaak zelf dader worden. Het is daarom belangrijk dat leerkrachten die signalen kunnen herkennen, wat niet evident is.

Ik spreek uit ervaring. Een drietal jaren geleden ben ik zelf geconfronteerd met een geval in een gezin in mijn buurt. We hoeven dus niet ver te gaan om dat te zien gebeuren. Tot mijn grote verbazing had niemand in de dorpschool dat signaal opgevangen. We hebben nadien diverse gesprekken gevoerd over de vraag of dat al dan niet te merken was. We hebben een oplossing kunnen vinden voor die thuissituatie, maar het was toch pijnlijk

om met zoiets te worden geconfronteerd, zeker als het zich afspeelt in de eigen buurt.

Anderzijds kan het onderwijs ertoe bijdragen om kinderen op een geweldloze manier te leren omgaan met problemen. Slachtoffers van intrafamiliaal geweld lopen immers meer kans om zelf dader te worden. Ik was dan ook aangenaam verrast toen ik iets las over het Preventieproject Onderwijs Vertrouwenscentra (POV). Ik heb alle studies ter zake opgevraagd. Het doel van dat project is leerkrachten te helpen dergelijke zaken te herkennen. We kunnen dit weliswaar opnemen in de lerarenopleiding, maar het lijkt me dat leerkrachten met de beide voeten in de praktijk moeten staan om die signalen te kunnen opvangen. Ze zijn vaak te goeder trouw en vangen die signalen niet op.

Een drietal weken geleden hebben we een bijzonder interessante studiedag over intrafamiliaal geweld georganiseerd in de provincie Limburg. Er waren heel wat toehoorders. Er kwamen vragen over dat zinvolle preventieproject waarover ik het net had. De overtuiging leeft immers dat dit inderdaad een effect heeft gehad op de doelgroep, op de leerkrachten. Het initiatief is destijds ontstaan uit een van de zes vertrouwenscentra die Vlaanderen telt. Eerst was er sprake van een pilootproject. Zo gaat dat met projecten. Als de evaluatie van het pilootproject dan positief is, wordt het voortgezet. Is ze negatief of luidt het oordeel dat dit anders kan worden ingebed, dan wordt het stopgezet. Tot mijn verbazing heb ik moeten vaststellen dat het project is stopgezet, ondanks de zeer positieve evaluaties door zowel het onderwijzend personeel als de mensen van de vertrouwenscentra. Ik heb daar eigenlijk geen woord van kritiek op gehoord. Dat project heeft dus effect gehad. Ik wil dat toch benadrukken. De minister heeft het stopgezet, maar de vraag rijst of dit niet opnieuw in overweging kan worden genomen. Het is gemakkelijk te zeggen dat Welzijn dit maar moet doen.

Mijnheer de minister, het is al te gemakkelijk om dingen door te schuiven naar een ander beleidsdomein en vice versa. Iedereen moet rond de tafel gaan zitten om een antwoord te bieden op dat grote maatschappelijke probleem dat kindermishandeling vandaag is. Of we dat nu graag hebben of niet, het probleem bestaat wel degelijk. Hebt u zelf een zicht op detectie via de scholen en de CLB's van slachtoffers van kindermishandeling in de huiselijke kring? Hebt u daar cijfers over? Werden die geëvalueerd?

Wat waren de redenen voor het stopzetten van het project? Op welke manier worden vandaag de doelstellingen van het project in het onderwijs gerealiseerd? En hoe kan het gesprek terug op gang worden getrokken?

Op welke wijze worden leerkrachten – zowel zij die beginnen aan de studies als diegenen die al met hun twee voeten in het werkveld staan – voorbereid om

signalen van kindermishandeling te herkennen? In de vakoverschrijdende eindtermen sociale vaardigheden en opvoeden tot burgerzin van het basisonderwijs en het secundair onderwijs komen allerlei elementen aan bod die betrekking hebben op het op een geweldloze manier omgaan met problemen. Denkt de minister dat men op die manier jongeren voldoende kan aanleren om op een geweldloze manier om te gaan met elkaar, goed wetende dat de overheid noch het onderwijs zomaar de problemen kan oplossen?

Vertrouwenscentra merken in elk geval op dat leerkrachten niet aan het beroepsgeheim zijn gebonden, terwijl medewerkers van het CLB dat wel zijn. Dat is niet onbelangrijk. Dit kan ertoe leiden dat vertrouwelijke informatie over of van slachtoffers van intrafamiliaal geweld maar ook problemen van een geheel andere aard onvoldoende discreet worden behandeld. Wellicht is dat niet slecht bedoeld, maar door het doorvertellen van vertrouwelijke informatie kan het recht op privacy van het slachtoffer worden geschaad. Is het opportuun om ook voor leerkrachten in dit verband een vorm van beroepsgeheim in te stellen?

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, deze problematiek is erg belangrijk. Toch wil ik waarschuwen voor het invoeren van het beroepsgeheim voor leerkrachten. In de vorige legislatuur hebben we uitvoerig over dit onderwerp gedebatteerd. Jonge leerkrachten lopen soms met wijdopen ogen in een valkuil. Een beroepsgeheim is geen item voor een leerkracht. Een leerkracht is een leerkracht. Als een leerkracht zich te ver engageert rond de problemen van een leerling, dan bestaat het gevaar dat hij een therapeut wordt. Dat kan niet de bedoeling zijn.

Ik volg mevrouw Heeren helemaal als ze zegt dat een leraar een detectiefunctie heeft. Het is ook belangrijk dat in leerkrachtenopleidingen veel aandacht uitgaat naar dit probleem. Jonge leerkrachten moeten in staat zijn om snel signalen van eventuele problemen op te vangen. Het is evenwel nog belangrijker dat de jongeren met problemen kunnen geholpen worden. Als een leerkracht een beroepsgeheim moet respecteren, maar de jongere die met vertrouwelijke informatie naar hem is gestapt zegt hem dat het niet mag worden doorverteld, dan staat die leerkracht voor het blok. Hij moet nochtans altijd een uitweg hebben: hij moet altijd naar de hulpverlening kunnen stappen. Hulpverlening is ten dele een zaak van welzijn, en daarom is de relatie tussen onderwijs en welzijn erg belangrijk. Toch vind ik dat ik moet waarschuwen voor een beroepsgeheim voor leerkrachten. Dat is mijns inziens een brug te ver. Hoe denkt de minister daarover?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, mevrouw Heeren zei hier juist dat het belangrijk is dat in het onderwijs een goede en snelle detectie kan gebeuren. De heer De Cock vindt dat ook. Nog niet erg lang geleden heb ik gesproken met verantwoordelijken van de koepelorganisatie Slachtofferhulp van de CAW's. Zij stellen vast dat de kennis van de onderwijssector, met inbegrip van de CLB's, zeer beperkt is. Die kennis volstaat niet om snel tekens aan de wand te detecteren. Het is dus belangrijk dat er daaraan aandacht wordt geschonken. Daarom vind ik het spijtig dat projecten die blijkbaar positief worden geëvalueerd, toch worden stopgezet. Mevrouw Heeren spreekt dus van een positieve evaluatie. Bestaat er een evaluatierapport dat we kunnen inkijken?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, geachte collega's, er is me vooreerst gevraagd of we inzicht hebben in de detectie via scholen en CLB's. Aangezien leerlingen het grootste deel van hun tijd op school doorbrengen, is de kans reëel dat ze hun leerkracht of een ander personeelslid van de school beschouwen als een vertrouwensfiguur bij wie ze hun verhaal kwijt kunnen. Ik ga er dus zeker van uit dat leerkrachten en ook ander schoolpersoneel een belangrijke rol kunnen vervullen in de detectie van kindermishandeling. Ze kunnen signalen oppikken of ze kunnen in vertrouwen worden genomen door de leerling.

Leerkrachten moeten dus de nodige aandacht besteden aan signalen van kindermishandeling. Ze moeten er alert voor zijn. Hetzelfde geldt uiteraard voor de CLB-medewerkers.

Ik beschik echter niet over cijfers over hoeveel gevallen van kindermishandeling scholen en CLB's detecteren. Dit soort van gegevens wordt niet centraal verzameld. Ik weet wel dat de scholen en de CLB's belangrijke aanmelders zijn voor de vertrouwenscentra Kindermishandeling (VK). In het rapport 'Kindermishandeling in Vlaanderen' van 2005 wordt een overzicht gegeven van de melders bij de zes vertrouwenscentra Kindermishandeling in Vlaanderen. Hieruit blijkt dat ongeveer 20 procent van alle aanmeldingen bij de VK's van 'schoolse voorzieningen' komen. Ruim twee derde van de aanmeldingen komt van de CLB's. Aanmeldingen van scholen voor gewoon onderwijs nemen ongeveer 20 procent voor hun rekening. Van het buitengewoon onderwijs komt 7,6 procent van de meldingen. De overige 4 procent komt van buitenschoolse of andere schoolse voorzieningen. Andere belangrijke aanmelders zijn mensen uit de primaire omgeving van het kind – 45 procent – en de hulpverleners, waaronder men de gezondheidszorg, het welzijnswerk, de justitie en de bijzondere jeugdbijstand verstaat. Die hulpverle-

ners nemen samen 30,6 percent van de meldingen voor hun rekening. De wereld van de school is dus een belangrijk vertrekpunt van vele signalen, maar is niet het belangrijkste vertrekpunt.

Het netoverstijgende preventieproject werd sinds de start in 1999 tot 2006-2007 ondersteund door het ministerie van Onderwijs en Vorming door middel van detacheringen. Voor het schooljaar 2007-2008 werden geen detacheringen meer toegekend. De reden hiervoor is het feit dat al herhaaldelijk aan het POV werd gevraagd om een meer structurele verankering te zoeken. Het is niet de gewoonte om projecten gedurende een lange periode door detacheringen te bestendigen. Ik kan u daar de details van geven, zoals briefwisseling waarin heel duidelijk stond dat we dit gingen stoppen. Men was dus op de hoogte. Dat wil niet zeggen dat we het niet goed vinden. Het heeft iets te maken met de vraag of wij dat met detacheringen structureel moeten maken, dan wel of hier een opdracht is voor het departement Welzijn. U zegt dat het een beetje gemakkelijk is om dit van mij af te schuiven. Ik kan evenzeer zeggen dat het een beetje gemakkelijk is vanuit het departement Welzijn om dit niet te doen. We mogen echter niet op dergelijke manier met elkaar omgaan. We moeten overleggen. Ik plan binnen enige tijd een grondig overleg met mijn nieuwe collega, minister Vanackere, over een hele reeks kwesties, en dit kan zeker aan bod komen.

Het POV heeft drie grote doelstellingen: informatie brengen over de thematiek van kindermishandeling, het verbeteren van de communicatie tussen de verschillende betrokken diensten en het optimaliseren van de detectie van kindermishandeling. De werking van het POV was niet de enige manier waarop we scholen op dit vlak ondersteunen. Ik geef enkele voorbeelden. Het departement Onderwijs ondersteunt al jaren het project Verbondenheid van de K.U.Leuven met een voltijdse detachering. Dit project werkt aan een handleiding en, daaraan gekoppeld, een trainings- en vormingsprogramma waarmee scholen hun eigen beleid en praktijk rond anti-sociaal gedrag in kaart kunnen brengen en verbeteren. In het spijbelactieplan wordt aan scholen gevraagd om oog te hebben voor afwezigheden en die te gebruiken voor signaaldetectie. Er bestaan ook heel wat lokale projecten rond dit thema. Er is natuurlijk de integrale jeugdhulp, die streeft naar de doelstelling van intersectorale samenwerking en afstemming. De belangrijkste partners van een school en CLB in het geval van kindermishandeling komen hierin samen. De sector CLB vraagt hier blijvend aandacht voor het thema van kindermishandeling en de samenwerking die dit thema vraagt.

U vraagt hoe leerkrachten worden voorbereid. Dat is het verhaal van de hervorming van de lerarenopleiding. We hebben daar heel wat aandacht aan gegeven tijdens de eerste helft van deze legislatuur. Ik denk aan het stroomlijnen en het versterken van de praktijkcomponent. Stu-

denten leerkracht secundair onderwijs specialiseren zich nu in twee vakken in plaats van drie. Een reden om dit te beslissen – dit was wat controversieel maar ik heb die knoop toch doorgehakt – was dat er op die manier meer ruimte vrijkomt om die studenten voor te bereiden op andere kwesties die ze zullen ontmoeten in de school, zoals het omgaan met conflicten, pesterijen, andere culturen of het detecteren van signalen met betrekking tot erge dingen zoals kindermishandeling.

Ook de basiscompetenties die behaald moeten worden tijdens de lerarenopleiding, werden geactualiseerd, met onder andere aandacht voor vaardigheden die de leerkracht nodig heeft om storend gedrag in de klas te voorkomen of aan te pakken. Deze basiscompetenties werden ook voor alle lerarenopleidingen gelijkgetrokken. Als we enkele van de gevraagde basiscompetenties bekijken, dan denk ik dat de detectie van kindermishandeling en van andere problemen hier wel degelijk voldoende aan bod komt. Men heeft het onder andere over omgaan met kinderen in sociaalemotionele probleemsituaties en met kinderen met gedragsmoeilijkheden waarbij de leraar signalen van probleemgedrag kan herkennen, die kan toetsen aan de ervaring van anderen en met de hulp van collega's de hulpvraag van kinderen kan expliciteren. De ondersteunende kennis die de leraar hiervoor nodig heeft, omvat diverse vormen van sociaalemotionele probleemsituaties, signalen en ontstaan van probleemgedrag en kennis van mogelijke interventies. Een andere vaardigheid betreft de bevordering van het fysieke welzijn van kinderen, waarbij men als ondersteunende kennis de kenmerken van fysiek welzijn van de lerenden en de basisprincipes van eerstehulpverlening vermeldt.

U stelt een heel brede vraag over de vakoverschrijdende eindtermen sociale vaardigheden en opvoeden tot burgerzin in het basis- en secundair onderwijs. Ontwikkelingsdoelen en eindtermen voor sociale vaardigheden, gezondheidseducatie en opvoeden tot burgerzin zetten scholen aan om jongeren vaardigheden en attitudes op dit gebied bij te brengen. De scholen zijn vrij en zelf verantwoordelijk voor de wijze waarop ze dat aan hun leerlingen aanbieden, maar de onderwijsinspectie controleert wel of er aantoonbare inspanningen werden geleverd.

Ik probeer de scholen op verschillende manieren te ondersteunen om deze eindtermen en ontwikkelingsdoelen te behalen, bijvoorbeeld door hen materiaal ter beschikking te stellen. Ik verwijs naar het werkboek voor de onderwijspraktijk 'Over de grenzen, vakoverschrijdende eindtermen voor de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs', dat aan alle secundaire scholen werd bezorgd. Ik verwijs naar publicaties van Klasse en de onlinedatabank 'Weerbaar, beter omgaan met verdriet en angsten bij kinderen'. Allemaal interessant materiaal dat ondersteunend moet werken bij het realiseren van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

Er was nog een vraag over het beroepsgeheim van leerkrachten. Mevrouw Helsen heeft me daar in het verleden ook al over onderhouden. Dat is een punt waar ik aandacht aan besteed. We kunnen hier lang over discussiëren, maar ik zal een kort antwoord geven om het duidelijk te stellen. Leerkrachten hebben geen beroepsgeheim, maar wel een ambtsgeheim. Dat zijn erg verschillende zaken. Het beroepsgeheim wordt in artikel 458 van het strafwetboek omschreven als de geheimhoudingsplicht die van toepassing is op allen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd. Het gaat hier om een zwijgplicht, verbonden aan een vertrouwensrelatie. Dat is niet hetzelfde als een discretieplicht. De discretieplicht is de verplichting om bij het uitoefenen van een ambt of functie geen vertrouwelijke gegevens vrij te geven aan anderen dan diegenen die gerechtigd zijn om er kennis van te nemen. Daar waar het beroepsgeheim de plicht oplegt vertrouwelijke gegevens geheim te houden, vereist de discretieplicht dat discreet wordt omgegaan met dergelijke gegevens. Bij het beroepsgeheim wordt de vertrouwelijkheid dus gegarandeerd ten aanzien van alle derden, dat wil zeggen iedereen anders dan de hulpverlener en de cliënt, terwijl in het geval van de discretieplicht de verplichting tot discrete en zorgvuldige omgang met gegevens enkel geldt 'buiten de muren' van de eigen dienst of instelling. Voor ambtenaren noemt men de discretieplicht het ambtsgeheim. En daarom spreek ik in het geval van het onderwijs liefst ook over het ambtsgeheim.

Leerlingen kunnen, zoals u juist stelt, iedere leerkracht in vertrouwen nemen omtrent het feit dat ze mishandeld worden of omtrent elk ander probleem. De leerkracht beschikt niet over een beroepsgeheim en zal deze gegevens dus niet even vertrouwelijk kunnen behandelen als iemand die dit wel heeft. Toch lijkt het mij niet opportuun om leerkrachten een beroepsgeheim te geven. Zij moeten namelijk andere dingen wel kunnen rapporteren aan hun collega's en hun directie. Het is wel belangrijk dat leerlingen weten dat geen enkele leerkracht een beroepsgeheim heeft en dat de leerkracht hen dit dus vertelt wanneer ze naar hem of haar komen voor een persoonlijk gesprek.

Dat betekent niet dat de leerkrachten die leerlingen niet kunnen helpen. Ze kunnen een luisterend oor aanbieden, de eerste signalen opvangen, op zoek gaan naar iemand die de leerling in vertrouwen kan begeleiden bij zijn of haar probleem. Hoewel de leerkracht met deze jongeren niet zelf een hulpverleningsrelatie kan opbouwen, aangezien vertrouwelijkheid daarvoor een belangrijke voorwaarde is, kan hij of zij aan de jongere wel het signaal geven: "Ik laat je niet los." Dat is iets anders.

En zo komen we bij de spanning die de heer De Cock heeft omschreven en waarbij hij een heel helder standpunt heeft ingenomen. Ik denk dat veel mensen daarmee worstelen. Het is belangrijk dat we goed het verschil

uitklaren tussen het beroepsgeheim en het ambtsgeheim. De zaak wordt natuurlijk nog complexer als we het hebben over CLB en over zorgcoördinatoren. Ik denk daar nog even over na, maar ik wou dit verschil toch even heel duidelijk stellen.

De voorzitter: Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren: Mijnheer de minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord en voor het onderschrijven dat ook vanuit Onderwijs de thematiek van het intrafamiliale geweld en kindermishandeling als heel belangrijk wordt beschouwd. Ik ben er een groot voorstander van om het project nieuw leven in te blazen, structureel, binnen Onderwijs en samen met Welzijn. Het project kan ondersteund worden door de vertrouwenscentra, want die hebben zo iets als het Forum.

Twee jaar geleden, in januari 2005, verscheen een hele reeks in Klasse. Naar aanleiding van die publicaties zijn er ontzettend veel vragen bij het project terechtgekomen: meer vragen dan men kon beantwoorden. Leerkrachten hebben heel veel vragen zoals: "Hoe kan ik het detecteren?" en "Wat moet ik ermee doen?"

Ik ben het met u eens dat een project op een gegeven moment moet worden geëvalueerd. Dat is het moment om het regulier te maken of af te schaffen, maar bij dit project heb ik het gevoel dat het werd stopgezet, maar dat we niet weten wat nu gedaan. De vragen blijven bestaan en daarom kijk ik uit naar uw ontmoeting met minister Vanackere. Ik zal erop aandringen dat binnen Onderwijs en samen met Welzijn een structurele oplossing wordt gezocht.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw Heeren, ik zal heel duidelijk zijn. We hebben in het begin van 2005 aan de betrokkenen gezegd dat we ermee zouden stoppen.

Mevrouw Veerle Heeren: Ik heb het nu niet over de mensen, maar over de doelstellingen van het project en over de vragen die vanuit de onderwijswereld worden gesteld. Men weet nu niet waar men terecht kan wegens het stopzetten van het project. De evaluatie was positief, laten we er dus mee verder gaan en kijken op welke manier we het project regulier kunnen maken om zo een antwoord te bieden aan onderwijzend Vlaanderen.

Minister Frank Vandenbroucke: Wat ik wil zeggen is dat we aan die mensen lang op voorhand hebben gezegd dat het belangrijk is wat ze doen, maar dat wij het niet structureel kunnen maken. U zegt nu dat we dat toch moeten doen. Ik wijs u op wat we al op voorhand hebben gezegd.

Mevrouw Veerle Heeren: Ik zeg u gewoon dat het een samenwerking met Welzijn moet zijn. Ik heb het nodi-

ge gezegd. Ik denk dat mijn boodschap helder was. Ik zal hetzelfde aan minister Vanackere zeggen. Het project is te waardevol geweest om er nu niets meer mee te doen. De vragen zijn te groot en het thema is te belangrijk om te laten liggen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik moet u niet vertellen dat ik u graag hoor zeggen dat projecten eindig zijn voor u, dat we er op een gegeven moment conclusies uit moeten trekken en dat we een aantal zaken structureel moeten inbedden.

Is er een evaluatierapport gemaakt over het project waarop u zich kan baseren om te bekijken op welke manier een structurele inbedding mogelijk is binnen Welzijn of Onderwijs, en hoe het een verder verloop moet krijgen?

Minister Frank Vandenbroucke: Dat weet ik niet uit het hoofd. We evalueren altijd, maar of er zo'n soort evaluatie werd gemaakt, dat kan ik niet zeggen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de aantrekkingskracht van technische opleidingen

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Mijnheer de minister, geachte collega's, ik heb deze vraag gesteld naar aanleiding van een VDAB-document 'VDAB ontcijfert'. Ik probeer ook een beetje het arbeidsmarktbeleid te volgen, wat mijn aanwezigheid in deze voor mij vreemde commissie verklaart.

We hebben deze week in de kranten een andere invalshoek van hetzelfde debat kunnen lezen. 'VDAB ontcijfert' heeft nog eens onder de aandacht gebracht dat er een tekort is aan technici, dat er heel wat technische knelpuntberoepen zijn en dat de afgestudeerden uit een tso-richting een grote uitstroom kennen naar een duurzame job op de Vlaamse arbeidsmarkt.

In het document staat dat vorig jaar amper 7 percent van de tso-afgestudeerden na een jaar nog geen baan had. Er was hetzelfde cijfer voor de universitaireren. Dat resultaat is heel wat beter dan voor afgestudeerden uit het aso. Dit document gaat natuurlijk uit van technische opleidingen in het tso.

'VDAB ontcijfert' zegt ook dat er dankzij de goede conjunctuur een stijging is van het aantal vacatures. Anderzijds is het ook zo dat er een te beperkte instroom is naar de tso-richtingen en dan vooral op 12-jarige leeftijd. Het tso wordt vooral bevolkt naarmate de loopbaan in het secundair onderwijs wordt opgebouwd. We kennen allemaal het watervalstelsel waarin jongeren vanuit het aso naar tso komen, vaak jongeren die al eens een mislukking hebben gekend en bijgevolg misschien minder gemotiveerd zijn. Bovendien zijn ze vaak ook ouder dan 18 jaar als ze afstuderen, of hebben ze intussen al afgehaakt en hebben ze dus geen schooldiploma. Het is dus heel belangrijk om ook vanuit de arbeidsmarkt en vanuit economisch oogpunt voldoende aandacht te geven aan een waardevol tso-onderwijs.

De universiteit Hasselt gaf deze week een ander signaal. De universiteit begrijpt niet waarom de Vlaamse overheid zoveel campagnes voert om jongeren naar het tso te doen vloeien, want amper 30 percent van de jongens in het aso studeert af met een diploma. Men zegt ook dat de tso-afgestudeerden een minder mooie carrière tegemoet gaan, maar ik denk dat men in de studie geen onderscheid maakt tussen de technologische takken van het tso en de administratieve takken zoals handel of kantoor.

Mijnheer de minister, zijn er recente cijfers beschikbaar over de status van de instroom in het tso? Hoe gebeurt die instroom, en wat is het belang van de instroom via het zogenaamde watervalstelsel? Welke inspanningen worden geleverd om een hogere instroom te bereiken? Hoe evalueert de minister het zicht van ouders op het volledige opleidingsaanbod? Hebben de jongeren een voldoende kijk op de succeservaringen van tso, op de mogelijkheden van tso, op het feit dat men met een tso-diploma een betere kans heeft op de arbeidsmarkt? Wat is de rol van de CLB's hierin? Voka vindt dat men, om het onderscheid tussen tso en aso te verkleinen, meer technologische opleidingen op aso-niveau zou moeten kunnen aanbieden. Hoe staat u hier tegenover?

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Ik wil me graag aansluiten bij de derde en de vierde vraag van de heer Van den Heuvel. Ik denk dat daar een pijnpunt ligt. Jongeren en hun ouders weten niet goed welke richtingen er allemaal zijn in het secundair onderwijs. Ik weet dat er voor het zesde leerjaar projecten zijn opgezet. Die doen zeer goed werk voor de leerlingen, maar voor de ouders blijft het vaag en algemeen.

Ik denk dat er zeker goede praktijken zijn, en ik wil er dan ook voor pleiten om die te veralgemenen zodat jongeren zeer goed weten wat mogelijk is en hun studieloopbaan kunnen bepalen. Nu gebeurt het nog te vaak dat leerlingen te hoog starten. Door een goede begeleiding en een goede uitleg kunnen we dit deels vermijden.

De voorzitter: De heer Mahassine heeft het woord.

De heer Chokri Mahassine: Enkele dagen geleden is in De Morgen een artikel verschenen over de UHasselt die de analyse had gemaakt dat er te veel jongens in het technisch en beroepsonderwijs zouden terechtkomen en veel te weinig in het algemeen secundair onderwijs en uiteindelijk op de universiteit. De situatie in Limburg zou volgens de studie zelfs dramatisch zijn.

Zoals de voorzitter daarnet zei, krijgen we de voorbije dagen een wat vreemd gevoel. Enerzijds is er de studie van de VDAB 'Werk zoekt technicus' op basis waarvan de heer Van den Heuvel vandaag zijn vraag stelt. Anderzijds is er de studie die ik daarnet vermeldde, die stelt dat er in Limburg te weinig jongeren voor aso kiezen, en dat dat eigenlijk voor heel Vlaanderen geldt. Beide studies lijken op het eerste gezicht contradictorisch. Toch wijzen ze volgens mij op hetzelfde probleem. De heer Van den Heuvel haalt dat in zijn vraag al een beetje aan: er zit in ons Vlaams onderwijssysteem momenteel een ongezond watersysteem. Ter illustratie: 8 percent van de Vlaamse jongeren die in de tweede graad voor aso kozen, zijn in de derde graad afgezakt naar tso of bso. Daar is volgens mij slechts één oplossing voor, namelijk ervoor zorgen dat de te maken studiekeuze tussen aso, bso en tso maximaal in het teken van het kind zelf staat.

Mij verontrust het dat de keuze van de jongere vandaag vaak haaks staat op hun talenten en interesses. Te veel jongeren kiezen voor aso, bso of tso omdat dat zo hoort. Jongeren maken vandaag hun keuze te zeer op basis van hun sociaal milieu. Om dat te doorbreken moet het technisch onderwijs jongeren duidelijk een dubbele afstudeeroptie bieden. Wie technisch onderwijs heeft gevolgd, is én klaar voor de arbeidsmarkt én klaar om verder te studeren, ook aan de universiteit. Deze dubbele afstudeeroptie vind ik vandaag te weinig terug in de profilering van het technisch onderwijs. Nochtans is dat essentieel willen we in de toekomst voorkomen dat jongeren voor aso kiezen, louter en alleen omdat ze later de mogelijkheid willen hebben om verder te studeren, terwijl ze eigenlijk meer aanleg hebben voor tso.

De misvatting dat de richtingen in het technisch onderwijs niet gericht kunnen zijn op voortstuderen, zit heel diep geworteld in onze publieke opinie. Ik verwijs daarbij nogmaals naar de oproep van professor Mieke Van Haegendoren begin deze week om geen 'reclame' meer te maken voor technisch onderwijs omdat nu al te weinig jongeren kiezen voor aso. Daarbij zei de professor haast letterlijk dat te veel jongeren te gemakkelijk kiezen voor het gemakkelijkere technisch onderwijs in plaats van het moeilijker algemeen vormend onderwijs, waardoor ze op hun achttiende niet voorbereid zijn op universitair of hoger onderwijs. Als de vicerector van een Vlaamse universiteit al vindt dat de jongeren die tso volgen op hun achttiende niet klaar kunnen zijn voor universitair onderwijs, dan rest er voor de ouders die hun kind willen hel-

pen kiezen tussen technisch of algemeen vormend onderwijs, maar één vraag: wil ik dat mijn kind verder kan studeren, of wil ik dat niet? De echte vraag moet echter zijn: welke studiekeuze sluit het beste aan bij de mogelijkheden en interesses van mijn kind?

Mijnheer de minister, onderschrijft u de resultaten van dat onderzoek en gaat u akkoord met de conclusie van de UHasselt als zouden er te veel jongeren voor tso en bso kiezen? Neemt Limburg een speciale positie in? Is de evolutie daar anders dan in de andere provincies? Bent u het eens met de stelling van de UHasselt in tijden dat er een tekort aan technisch geschoold personeel is, vooral in de knelpuntberoepen? Wordt er verder onderzoek gedaan om het tso en bso te herwaarderen? Welke concrete acties ziet u om de profilering van het technisch onderwijs als volwaardige voorbereiding op het hoger onderwijs te ondersteunen?

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mevrouw de voorzitter, ik sluit me graag aan bij de opmerking van de heer Mahassine over de dubbele optie van het technisch secundair onderwijs. Het is niet zo dat onderwijs ofwel moet opleiden voor de arbeidsmarkt ofwel een vooropleiding moet zijn voor het hoger onderwijs, maar het moet leerlingen klaarmaken voor beide opties.

In dat kader wil ik heel graag verwijzen naar de uitspraak van de heer Marc Verminck in De Standaard van 1 oktober 2007. Hij zei dat hoger onderwijs niet haalbaar is voor de meeste leerlingen uit het technisch onderwijs. Welk soort uitspraak is dat nu weer? De heer Mahassine zei het al: ouders die niet weten of hun kind later zal afstuderen, denken dat ze nu moeten kiezen voor het aso. Dat vormt de kern van het probleem. In de praktijk zijn de meeste technische opleidingen een perfecte vooropleiding op het hoger onderwijs, bijvoorbeeld voor industriële wetenschappen, elektromechanica of elektriciteit-elektronica. Dat zijn maar enkele voorbeelden. Technisch onderwijs kan een perfecte basis zijn als opstap naar het hoger onderwijs. Het probleem is alleen dat technisch onderwijs niet sexy of hip is in de ogen van heel wat ouders. Wij moeten werken aan die beeldvorming.

Waarom kijken we niet eens naar het Amerikaanse model? De tussenschotten tussen de verschillende onderwijsvormen kunnen meer doorbroken worden. Het kan een meer overlappend geheel worden. Leerlingen die zowel handig zijn als intelligent, moeten nu kiezen. Het kan ook een en-enverhaal zijn.

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Dit is een discussie met deelaspecten en een aantal belangrijke knelpunten. Er zijn eigenlijk twee belangrijke problemen verbonden aan de

discussie over meer of minder technisch of beroepsonderwijs en meer of minder studenten, vooral jongens, naar het ASO.

Ten eerste speelt de studiekeuze. We kennen het systeem van de waterval. Uiteindelijk gaat het erover: wanneer kiest men bewust of positief voor het technisch of beroepsonderwijs? Het is de algemene appreciatie dat dit te weinig gebeurt. Hoe kunnen we dit omkeren? Uiteindelijk komen er op het einde van de rit via het cascade-systeem heel wat leerlingen in het aso of bso terecht. Naast complexe maatschappelijke problemen gaat het ook om het uitstellen van studiekeuze en het idee van middenschool. Mijnheer de minister, ik weet dat u daar niet durft, of wilt, of mag, trancheren.

Ten tweede speelt even belangrijk de vraag die al eens onder de mat geschoven wordt: hoe komt het dat wij er in het aso niet in slagen om vooral jongens blijvend aan te spreken en te motiveren om dit onderwijs verder te volgen op een hoogstaand niveau? De uitslagen van meisjes zijn altijd beter. De jongens haken af en komen in het cascadesysteem terecht. Ik weiger te geloven dat het is omdat de meisjes zoveel slimmer zijn. Het gaat ook over hoe je jongeren aanspreekt. Hoe kun je die jongens met wat meer testosteron en zo actief betrekken zodat ze ook in het aso hun gading vinden? Hoe motiveer je hen om de inspanning te doen om te studeren, niet alleen om erdoor te zijn, maar om goede uitslagen te halen en bovendien verder te studeren?

Er zijn nog twee secundaire problemen, hoewel niet onbelangrijk. Als de uitspraak valt dat velen uit het technisch onderwijs niet voldoende in staat zijn om naar de universiteit te gaan – nog iets anders dan hoger onderwijs –, moeten we naar de realiteit kijken en dat ook toegeven. We mogen het hoger onderwijs niet zomaar als een groep beschouwen. Er is een groot verschil tussen een professionele en een academische bachelor. Daarin moeten we realistisch zijn, maar dat betekent niet dat goede leerlingen in het technisch onderwijs niet in staat moeten zijn om door te stromen naar hoger onderwijs van het lange type.

Verder zit je nog met ‘half’ technische richtingen, zoals het sociaal technisch onderwijs of het handelsonderwijs. Die zijn niet technisch of technologisch gericht, en hangen er wat tussen. Daar zit een probleem voor latere tewerkstelling, zeker als men stopt na zes jaar.

Kortom, een positieve uitgestelde studiekeuze is belangrijk, net als het motiveren van hoofdzakelijk jongens om het aso op positieve wijze te beëindigen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Het is niet de eerste keer dat we hierover in deze commissie van gedachten wisse-

len. Het probleem van de studiekeuze nemen we al jaren mee: leerlingen maken in hun schoolloopbaan niet de keuze waarvan wij vinden dat het de beste keuze had kunnen zijn.

Mijnheer de minister, ziet u in het kader van een betere studiekeuzebegeleiding in de toekomst een oplossing in een andere rolverdeling tussen de scholen en CLB's? We hebben deze legislatuur voor enkele specifieke studierichtingen al strikte voorwaarden van voorkennis opgelegd om te kunnen instappen. Ziet u daar mogelijkheden? Dan gaat het over het opleggen van striktere voorwaarden aan leerlingen bij het maken van studiekeuzes. Is er een andere onderwijsstructuur nodig om te zorgen voor een betere studiekeuze door leerlingen?

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mevrouw de voorzitter, ik wil de beweringen van mevrouw Van Haegendoren enigszins nuanceren en ook wat tegenspreken. Er zijn heel goede leraren in het technisch en beroepsonderwijs, die ook vanuit het tso of bso in die klassen zijn terechtgekomen na een lerarenopleiding. Ze begrijpen veel beter dan wie ook de gedragscodes binnen die groepen, en het grote belang van het intermenselijke scharnieren naar elkaar. Ik geef maar een voorbeeld.

De voorzitter: Ik wil de leden erop wijzen dat de problematiek zoals die is gebleken uit de kranten nog ter sprake zal komen naar aanleiding van de vragen van de dames Heeren en Libert, die volgende week op de agenda zullen staan. Ook zullen we hier nog de nota van minister Vandenbroucke over het hoger beroepsonderwijs bespreken. We zullen daar de nodige aandacht aan besteden en er de nodige discussies aan kunnen wijden.

Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, dit is een zeer breed onderwerp. Ik ga proberen enkele elementen van antwoord te geven. Ik heb om te beginnen zeer veel cijfers mee, die ik ter beschikking stel van de commissie. De cijfers betreffen zowel Vlaanderen in zijn geheel als Limburg.

Als we kijken naar de cijfers, dan is de meest frappante vaststelling dat het voorbije decennium qua relatieve verhoudingen eigenlijk zeer weinig is veranderd. Ik neem de periode van 1995-1996 tot 2006-2007. Voor het lopende schooljaar hebben we immers nog geen gegevens. In 1995-1996 bedroeg het aandeel aso-leerlingen 39,93 percent in Vlaanderen. In het voorbije schooljaar was dat 39,87 percent. Dat is een zeer miniem verschil. Tien jaar geleden bedroeg het tso-aandeel 31,22 percent, het voorbije schooljaar 31,32 percent. Het bso-aandeel bedroeg tien jaar geleden

27,07 percent, het voorbije schooljaar 26,87 percent. Het kso-percentagte is lichtjes gestegen, maar toch ook niet noemenswaardig.

Natuurlijk waren er ook absolute evoluties. Er is een daling geweest van de schoolpopulatie in de overgang naar deze eeuw, gevolgd door een stijging, maar relatief bekeken is de percentuele verhouding binnen de onderwijsvormen over die tien jaar nauwelijks gewijzigd. We hebben wel een daling gezien van het aantal leerlingen in sommige nijverheidsstudierichtingen, maar dat wordt gecompenseerd binnen het tso en het bso door een sterke stijging van het aantal leerlingen in andere studiegebieden, met name in personenzorg.

Zoals de eerste vraagsteller al heeft gezegd, en de heer Mahassine heeft er ook uitdrukkelijk naar verwezen, leven er nogal tegenstrijdige gedachten. Sommige mensen stellen, met de VDAB-studies en heel veel oproepen van werkgevers in de hand, dat we jonge mensen ertoe moeten aanzetten om, als ze daar talent voor hebben, te kiezen voor het tso of eventueel het bso. Anderen, zoals vicerector Van Haegendoren, maken er zich zorgen over dat nog maar één op de drie jongens zou kiezen voor het aso. Dat laatste is juist. In de derde graad – en ik pik die er bewust uit, omdat die sterk bepalend is voor wat er daarna gebeurt – kiest 32 percent van de mannelijke leerlingenbevolking voor het aso. Dat moeten we een beetje nuanceren. In de voorbije tien jaar zie ik voor de derde graad een daling van het aantal mannelijke leerlingen, maar ook dat we van een dieptepunt komen in het schooljaar 2002-2003, met 30,69 percent, waarna er sprake is van een geleidelijke stijging naar 32 percent in het schooljaar 2006-2007. Als we die relatieve inzinking van de mannelijke interesse voor het aso over een langere termijn bekijken, dan is er ook daar stabiliteit. Het is natuurlijk geen wet van Meden en Perzen dat stabiliteit op zich niet verontrustend is, maar in de mate dat dit het geval is, zijn dit geen verontrustende gegevens.

Ik kom straks nog even terug op Limburg, maar ik wou eerst het landelijke beeld bekijken.

De heer Van den Heuvel heeft gevraagd welke inspanningen we leveren om de instroom aan te moedigen in richtingen waar veel maatschappelijke behoefte aan bestaat. Hij verwees naar de premie om studiekosten te drukken voor studierichtingen die leiden tot het invullen van knelpuntberoepen. Daar hebben we in deze commissie al vrij veel technische discussies over gehad, maar ik zal kort zijn. In de schooljaren 2005-2006 en 2006-2007 hebben we inderdaad een premie uitgereikt aan leerlingen die opleidingen volgen die leiden tot de invulling van een knelpuntberoep. De betrokken scholen en leerlingen krijgen een forfaitair bedrag van iets minder dan 250 euro om de schoolrekening van de betrokken leerlingen te verlichten. We gaan dat nog eens herhalen voor het schooljaar 2007-2008.

Het is eigenlijk te vroeg om dat echt te evalueren. Mijn inschatting – maar neem dat nog niet voor een grondige evaluatie – is dat dit, voor zover we dat zien, weinig verandert aan de studiekeuze. Het blijft natuurlijk op sociaal vlak een erg belangrijke maatregel, want zo verlicht men toch de factuur met een bedrag van 250 euro. Ik denk ook dat diegenen die deze richting kiezen deze maatregel opvatten als een signaal dat de overheid hun keuze – die ze hoe dan ook zouden hebben gemaakt – belangrijk vindt omdat de opleiding naar mooie beroepen met een toekomst leidt. Het lijkt me dan ook geen slecht beleid. Ik heb nog niet beslist of ik dat volgend jaar zal overdoen. Men kan niet zeggen dat de maatregel een belangrijke gedragsverandering heeft teweeggebracht.

U snijdt met uw andere vragen een buitengewoon belangrijk thema aan waarmee ik worstel: studieoriëntering en studiekeuze. Ik denk dat we moeten inzetten op een beter georganiseerde en beter gestructureerde onderwijs ladder waarbij de sporten niet te ver van elkaar staan. Dat is de reden waarom we hoger beroepsonderwijs als een volwaardig onderwijsniveau tussen het secundair onderwijs en de professionele bacheloropleidingen in willen inrichten. Die onderwijs ladder moet helder zijn voor leerlingen, ouders en studiekeuzebegeleiders. We moeten er ook voor zorgen dat de feitelijke keuzeprocessen in het hele onderwijstraject goed verlopen.

Dat is niet eenvoudig. Het is een belangrijk punt in de competentieagenda die ik samen met de Vlaamse sociale partners heb ontwikkeld en die ik op dit ogenblik bespreek met de onderwijsverantwoordelijken van Vlaanderen. Ik heb de bedoeling om onder die competentieagenda, die in feite een verworven reeks van doelstellingen en vrij concrete actiepunten tussen de sociale partners en de overheid is, nog een vierde poot te zetten. Ik denk dan aan de onderwijsverantwoordelijken en heb daarbij thema's als studiekeuze en studiekeuzebegeleiding voor ogen.

Er zijn al een aantal lijnen uitgezet. Ik denk dan in de eerste plaats aan het verhogen van de kennis van het onderwijsaanbod over het secundair en het hoger onderwijs, en het verhogen van de kennis over de mogelijkheden op de arbeidsmarkt voor bepaalde opleidingen. Er wordt gewerkt aan een beschrijving van alle bestaande studierichtingen vanuit het oogpunt van talenten, competenties en belangstellingsgebieden. Om dit te kunnen realiseren, wordt een taskforce van mensen van CLB's en de VDAB opgericht om de scholen te ondersteunen in het verbeteren van de studie- en beroepskeuze van leerlingen. Daarnaast krijgen de verschillende betrokkenen de kans om zich op de SID-ins (studie-informatiedag) te informeren over mogelijke studiekeuzes na het secundair onderwijs. Niet alleen scholen met hun leerlingen zijn hier welkom, want ook ouders kunnen de beurs bezoeken. We vinden dat laats te belangrijk.

In de tweede plaats vinden wij het erg belangrijk dat leerlingen vanaf jonge leeftijd de eigen talenten leren kennen en ontwikkelen. Dat moet zorgen voor mooie, vlot doorlopende leerlijnen, in het bijzonder voor technologie. Dat moet eigenlijk al in de kleuterklassen gebeuren, maar zeker in het lager onderwijs, de eerste graad en de bovenbouw van het secundair onderwijs. Zo kan de talentdetectie en de talentontwikkeling efficiënt gebeuren. Dit moet leiden tot een betere bekendmaking van bestaande initiatieven voor het afstemmen van talenten en studiekeuze op elkaar, in functie van een latere beroepenkeuze. Belangrijk hierbij is het sensibiliseren van alle betrokken partijen. Zo vragen we ons af of we aansluitend bij de traditionele SID-ins op regionaal niveau beroepenbeurzen kunnen organiseren voor 10- tot 14-jarigen waar kinderen kennis kunnen maken met verschillende beroepen en de bijbehorende opleidingen. Dat moet hen helpen bij het maken van een juiste studiekeuze in het middelbaar onderwijs. Ook een inventarisatie van het bestaande materiaal is van belang om de doelgroep op een efficiënte manier te kunnen bereiken.

Een derde en laatste algemene actielijn is de ontwikkeling van een portfolio voor leerlingen waarmee ze hun eigen schoolloopbaan kunnen opvolgen. Hierbij wordt er niet alleen gedacht aan een bruikbaar instrument voor leerlingen, maar ook aan face-to-facebegeleiding voor zowel de studiekeuze als om nadien zo goed mogelijk om te gaan met de eigen competenties en talenten bij het uittekenen van de verdere loopbaan op de arbeidsmarkt. Met die portfolio is gestart op basis van de ervaringen van de VDAB. De elektronische portfolio, die momenteel in een testfase zit, kan binnenkort worden opgestart.

U vroeg of de CLB's tijdens de studiekeuzebegeleiding voldoende de klemtoon leggen op de positieve toekomstperspectieven van jongeren met een technische opleiding. U vraagt eigenlijk of de CLB's daarmee bezig zijn, en als ze ermee bezig zijn, of er dan voldoende aandacht is voor het potentieel dat technische en technologische opleidingen bieden. Ook dat is een hoofdstuk op zich. Ik denk dat men bij de overgang van het oude model van de PMS-centra naar het nieuwe model met de CLB's terecht is afgestapt van de idee dat men in een glazen bol kan kijken en kan voorspellen hoe de toekomst van elke jongere er uitziet. Dat prognostische model van de PMS-centra hebben we achter ons gelaten.

Anderzijds denk ik wel dat de CLB's te ver in de andere richting zijn opgeschoven en te ver zijn gaan afstaan van de concrete studiekeuzeprocessen waar leerlingen mee te maken hebben. In het nieuwe CLB-profiel dat we uitschrijven, vragen we de CLB's om terug op een directere manier met de studiekeuze van leerlingen bezig te zijn. Ze moeten dat doen, maar niet op basis van het oude model waarbij men in plaats van de leerlingen hun toekomst voorspelt. Leerlingen moeten zelf kiezen en ook met veranderingen kunnen omgaan. Tezelfdertijd moeten we ervoor zorgen dat de CLB's de leerlingen

rechtstreeks ondersteunen en begeleiden. Daarbij is het belangrijk dat ze aandacht opbrengen voor het potentieel van technische en technologische opleidingen.

Dat betekent dat ze voldoende zicht moeten hebben op het aanbod en dat ze door de VDAB meer dan vroeger moeten worden gevoed met voortdurend geactualiseerde informatie. Dat wil ik echt organiseren tijdens de komende weken en maanden. Ik wil een draagvlak ontwikkelen voor die benadering, waarbij VDAB, CLB's en scholen hand in hand proberen studiekeuzeprocessen te verbeteren door van de competentieagenda een agenda te maken waar niet alleen de handtekening onder staat van de sociale partners en regering maar ook van de onderwijskoepels.

Dan wil ik het even hebben over de situatie in Limburg. De evolutie in Vlaanderen die ik daarnet beschreef, is ook merkbaar in Limburg. Er is een globale daling in het aso van 7058 naar 6695 mannelijke leerlingen in 10 jaar tijd. Die daling is er ook in het tso van 8351 naar 8106 leerlingen. De denataliteit zorgde er natuurlijk ook voor dat er 1000 leerlingen minder waren. Percentueel evolueert het aso-aandeel bij de jongens van 31,18 percent naar 29,80 percent, het tso-aandeel gaat van 36,89 percent naar 36,08 percent en het bso gaat wat vooruit: van 30,42 percent naar 32,49 percent. De voorbije drie jaar is er wel weer een stijging voor het aso met 1,57 percent bij jongens, wat veel is, en een daling voor tso met meer dan 2 percent. Eenzelfde tendens is er voor de meisjesleerlingen, zij het op een hoger niveau. Mijnheer Mahassine, ik zal u een tabel bezorgen waar dit allemaal instaat.

Wanneer vicerector Van Haegendoren zegt dat de vooruitzichten niet rooskleurig zijn en dat de provincie Limburg nog minder jongens naar het aso zal zien gaan omdat de cijfers ieder jaar met ongeveer een half percent zakken, dan geeft ze daarmee geen correct beeld van de situatie, waarschijnlijk onbedoeld en onbewust. Laat me daar trouwens enige bedenkingen aan koppelen. Zeggen dat het relatieve aandeel van jongens in aso consequenties heeft in het hoger onderwijs, is in zijn algemeenheid ongenueanceerd en in zijn ongenueanceerdheid niet helemaal juist, zeker als het gaat over hoger onderwijs in wetenschappen of technologie. Een andere stelling is in zijn algemeenheid wel juist, namelijk dat we op de onderwijsladder meer dan vroeger aandacht moeten schenken aan wat jongeren in het secundair onderwijs bereikt moeten hebben qua competenties om vervolgens kans op slagen te hebben in het hoger onderwijs. Dat hangt natuurlijk af van welk hoger onderwijs het is. Ik denk dan eerlijk gezegd – ik ga dan wat kort door de bocht – dat dit een opdracht is voor zowel aso, tso als bso.

Een ander stokpaardje van me is taal. Nogal wat jongeren mislukken of hebben het moeilijk in de overgang

naar hoger onderwijs, en zeker het academische onderwijs, omdat ze niet weg kunnen met het academisch Nederlands. Dat is zeker een probleem voor jongeren die uit het bso komen, dat is misschien ook een probleem voor jongeren uit het tso, maar het kan ook een probleem zijn voor jongeren uit het aso. De vraag of de lat die moet worden bereikt op het einde van het secundair onderwijs, goed aansluit bij de lat waarvan wordt vertrokken in het hoger onderwijs, beperkt zich niet tot alleen maar tso en bso. Die stelt zich eigenlijk ook wel voor aso. Daar zullen we heel veel aandacht aan moeten schenken.

De vraag is vervolgens of tso ipso facto een minder goede voorbereiding is op hoger onderwijs dan aso. Daarop is het antwoord zeer genuanceerd. Wie dat in zijn algemeenheid zegt, begaat echt een vergissing. Er zijn richtingen in tso die zeer geschikt zijn als voorbereiding op hoger onderwijs indien men de vereiste lat heeft bereikt. Ik denk dan aan elektromechanica of industriële wetenschappen. Dat laatste is een behoorlijk moeilijke richting. Nogal wat leerlingen denken dat ze op een gemakkelijke waterval zitten als ze kiezen voor industriële wetenschappen komende uit aso, maar ze vergissen zich zeer zwaar. Daar ontstaat dan een tweede waterval en dan wordt het helemaal dramatisch. Dat zullen we meer moeten uitleggen aan ouders. Er is dus zeer veel nuance. De duivel zit hier in het detail: over welke studierichtingen gaat het, wat wil je precies bereiken en waar moet de aansluiting beter gebeuren? Daar is huiswerk voor vele scholen en alle richtingen.

Mevrouw Van Haegendoren zegt niet te snappen waarom we nog campagnes zouden voeren om leerlingen naar het technisch onderwijs te lokken. Ik begrijp dat echt wel. Limburgse ondernemingen hebben vacatures voor tal van interessante kwalificaties. Het is lang niet zo dat kwalificaties die technisch georiënteerd zijn, louter tot manuele arbeid te herleiden zijn. Niets is minder waar. Ik vind dat mevrouw Van Haegendoren een wat traditionele bril opzet als ze kijkt naar het probleem. Daardoor verwaarloost ze de troeven waarover Limburg beschikt.

Ik ga even dieper in op die troeven. Mijn ervaring – ze is anekdotisch en niet wetenschappelijk onderbouwd – met het Limburgse onderwijs is dat onder meer Limburgse technische scholen, en met name ook in de klassieke hardere richtingen, uitstekende netwerking organiseren, zeer goede banden hebben met het bedrijfsleven, zeer goed zorgen voor doorstroming en hoge kwaliteit leveren. Dat is bewonderenswaardig. Het beeld van het vuile atelier, de stoffige overjas en de olievlekken op de grond klopt trouwens niet meer, het ligt achter ons, zowel in de betrokken bedrijven als in de meeste van die scholen. Dat dit in Limburg sterk ontwikkeld is, is een troef die we moeten uitspelen.

Ik vind het trouwens een traditioneel beeld. We moeten ons veeleer afvragen of de opdeling tussen aso, bso en

tso de relevante opdeling is op lange termijn, maar we moeten voorzichtig zijn. De heer Tavernier zei dat ik niet durf, niet mag, niet kan trancheren, maar ik meen dat we vooral voorzichtig moeten zijn als we het hebben over de wenselijke structuur van het secundair onderwijs van de toekomst. We spreken over jonge mensen, over hun kansen en over dagelijkse praktijken in heel veel scholen. Dat zijn geen zaken om in een handomdraai te veranderen omdat we denken ze te moeten veranderen. Als we willen veranderen, kunnen we dat best doen op basis van veel ervaring en met de nodige nuance. De wenselijke structuur is een – op zijn zachtst gezegd – complex vraagstuk.

West-Vlaanderen is ook een beetje atypisch als we de verhoudingen bekijken tussen universiteiten, hogescholen, academies, professionelen in het hoger onderwijs en de structuur van het secundair onderwijs. West-Vlaanderen heeft een meer traditionele structuur met hier en daar veel klemtonen op ‘zesjarige’ secundaire scholen en met een snelle oriëntering van leerlingen. U bekijkt dat kritisch, mijnheer Tavernier, maar ze zijn redelijk succesvol dankzij die structuur. Uit de statistieken per provincie blijkt dat de waterval in West-Vlaanderen niet zo negatief is als in andere provincies.

Veel nuancering is dus nodig, maar ik geloof inderdaad dat we tegen het einde van de legislatuur een visie moeten ontwikkelen op de wenselijke structuur van het secundair onderwijs – een visie, maar nog geen decreet. Ik denk dat de eerste graad breder moet zijn in functie van talentdetectie en talentontwikkeling. We moeten er eigenlijk voor zorgen dat als jonge mensen op 12 jaar nog niet goed kunnen kiezen, ze nog geen definitieve keuzes maken en dat ze dan op 14 jaar een echt goede keuze maken. Dit debat moeten we met veel omzichtigheid voeren.

Ik keer terug naar Limburg. In Limburg lopen een paar heel mooie proeftuinen, precies in verband met dit thema. Ik denk onder meer aan Maaseik waar de onderwijsvormen werden gereorganiseerd op basis van belangstellingsgebieden en waarbij men binnen elk belangstellingsgebied wat praktischer, wat meer toegepast of wat theoretischer kan zijn. Het is een heel boeiende proeftuin en het is een beetje jammer dat nu vanuit Limburg met een heel traditionele bril naar het probleem wordt gekeken. Ik zou dat niet doen.

De heer Mahassine vroeg me of ik iets kan ondernemen om de troeven van het technisch onderwijs voor een aantal van deze richtingen ook als een doorstroomrichting naar het hoger onderwijs te benadrukken. Wel, als we de rest van ons huiswerk over studieoriëntering en keuzebegeleiding goed doen, dan zal dat ook gebeuren. Het staat op onze agenda dat er studierichtingsprofielen moeten komen zodat de mensen goed geïnformeerd zijn, we moeten meer werken aan talentontdek-

king en talentontwikkeling, en we willen de CLB's meer sturende verantwoordelijkheid te geven. Als we dat allemaal goed doen, zullen we hier en daar zeggen aan een leerling uit het bso om toch drie keer na te denken omdat hij of zij echt niet goed voorbereid is om naar een hogeschool te gaan, maar zullen we anderzijds aan ouders zeggen dat een bepaalde tso-richting een heel interessante voorbereiding is op het hoger onderwijs. We zullen al die boodschappen geven, ook de positieve. Dat moeten we volgens mij trouwens doen.

In tegenstelling tot wat in De Morgen stond werd ik niet zozeer verontrust over de gegevens, maar veeleer over de boodschapster.

De voorzitter: Ik wil de commissie erop wijzen dat, gezien het antwoord van de minister, ik mijn woorden van daarstraks moet herroepen. De minister heeft vandaag een antwoord gegeven, niet alleen op de vraag van de heer Van den Heuvel, maar doordat enkele leden zich hebben aangesloten, ook op de problematiek van Limburg en de aso-problematiek. Ik ben daardoor genoodzaakt om de vragen van mevrouw Heeren en Libert als zonder voorwerp te beschouwen.

Mevrouw Veerle Heeren: Mevrouw de voorzitter, ik zou voorstellen om de ingediende vragen om uitleg te integreren in dit antwoord.

De voorzitter: Die vragen zijn hier wel niet expliciet gesteld.

Mevrouw Veerle Heeren: Had u mij gisterenavond getelefoneerd, dat had ik ze mee ingebracht.

De voorzitter: Ik kon moeilijk weten dat hier vandaag zich mensen gaan aansluiten.

Mevrouw Veerle Heeren: Dat klopt.

De voorzitter: De heer Mahassine heeft zich aangesloten bij de vraag om uitleg, maar ik kon dit niet vooraf weten. Dat staat nergens genotuleerd. Ik stel dit hier gewoon vast. Ik vind het echt niet zinnig om volgende week met dezelfde, of ongeveer dezelfde, vragen en hetzelfde antwoord geconfronteerd te worden. Ik zou u aanraden om u aan te sluiten bij de gedachtewisseling over de nota Hoger Beroepsonderwijs om dat dit ook aansluit bij de zonet besproken problematiek en de vandaag gestelde vragen die misschien nog niet voldoende beantwoord zijn.

Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, ik ga even buiten mijn rol maar ik zit wel een beetje in met mevrouw Heeren die waarschijnlijk de problematiek wat grondiger had willen uitspitten, net zoals mevrouw

Libert. Ik wil een suggestie doen. Het is een kwestie van samenspel. Ik denk dat ik nu de gegevens heb gegeven waarover ik beschik. Ik heb ook, zij het een beetje intuïtief, mijn visie gegeven op het verhaal van mevrouw Van Haegedoren. Dit volgende week herhalen lijkt me niet interessant. Ik heb u gezegd dat ik de gegevens 2007-2008 nog niet heb. Ik heb u ook gezegd dat we werken aan de Competentie-agenda rond een aantal van die thema's zoals studiekeuze enzovoort. Ik suggereer dat de geïnteresseerde leden mij eens informeel polsen om te horen wanneer er nieuwe gegevens zijn om dit dossier terug op tafel te leggen.

De voorzitter: We kunnen ook alsnog bij de regeling van de werkzaamheden bespreken of we de twee vragen om uitleg zouden kunnen laten aansluiten bij het verslag.

(De tekst van de ingediende vragen om uitleg van de dames Heeren en Libert is terug te vinden als bijlage.)

Ik geef nu nog enkele collega's de kans om te reageren op het antwoord van de minister. De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Mijn vraag is gesteld vanuit de invalshoek van de arbeidsmarkt. Ik ben een beetje gerustgesteld door het antwoord van de minister. De studie van de universiteit van Hasselt verontruste me wel wat maar de minister heeft een heel duidelijk antwoord. De discussie is absoluut nog niet gesloten maar moet wellicht nog een hele tijd gevoerd worden. Het heeft ook met moedige beslissingen te maken want het negatieve beeld zit heel diep in de geesten van de mensen en het zal een herculesopdracht zijn om de schotten weg te werken. Maar het is absoluut de moeite waard om er werk van te maken.

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Ik wil nog even aandacht vragen voor het aspect van het motiveren van jongens vanaf 15-16 jaar in aso-richtingen. Ik denk dat dit echt een probleem is waar ik ook geen oplossing voor heb. Ligt het aan het curriculum, aan de aanpak? Wat moeten we ermee doen? Er is een verschuiving in de cijfers voor de deelname van jongens en meisjes aan de derde graad van het aso. Ik denk niet dat dat goed is. Bij de jongens speelt er een groter watervaleffect. Hoe lossen we dit op? Ik denk dat het probleem voor een deel van psychologische aard is, maar voor een deel ook van didactische aard en dat het ook met het programma te maken heeft.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik neem het mee, ik durf daar niet zomaar een antwoord op te geven.

De heer Chokri Mahassine: We moeten deze cijfers eens van nabij bekijken. Maar ik ben toch blij te con-

stateren dat de berichten van de afgelopen dagen veel minder verontrustend zijn dan we dachten. Ik ben ook blij met het antwoord van de minister en de tussenkomsten van de collega's. Hieruit blijkt dat het niet per se nodig is om iedereen in het aso te duwen en zo de universiteiten meer te bevolken. Het is nodig om meer uit te gaan van het kind, van zijn talenten en zijn eigenheid. Hoe vroeger men een kind goed kan oriënteren, hoe beter dit zal zijn voor het hele systeem. Men moet niet per se kinderen het aso in duwen om op 15 jaar te merken dat ze niet goed zitten. Want eigenlijk is een herwaardering van het tso en het bso ook een herwaardering van het aso. Ik hoop om er binnenkort serieus van gedachten over te wisselen.

De voorzitter: Ik hoop dat we op u mogen rekenen bij die mogelijke toekomstige gedachtewisseling, net zoals op de andere leden van de commissie.

Mevrouw Veerle Heeren: Ik ben zeer blij met het antwoord. Als Limburger met een hart voor onderwijs, was ik gechoqueerd door de uitspraak. Sommige ouders hebben een paar weken geleden net die keuze gemaakt voor hun kinderen. Wij zijn, samen met u, de spreekbuis om ervoor te zorgen dat het tso meer waardering krijgt. Aso is geen garantie voor hoger onderwijs.

Ik droom van één school met verschillende deuren waar kinderen de richtingen kunnen kiezen die hen passen. We moeten onze bijdrage leveren zodat de mentaliteit in Vlaanderen verandert, waardoor de minderwaardige bijklank die het tso heeft – want het is kwalitatief goed en goed onderbouwd onderwijs – verdwijnt.

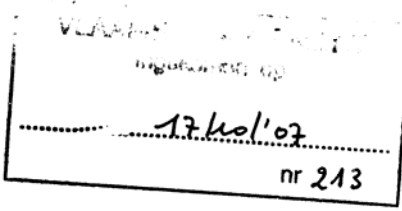
De voorzitter: Het incident is gesloten.

BIJLAGEN

Bijlage 1

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de daling van het aantal jongens in het algemeen secundair onderwijs en de gevolgen ervan voor Limburg

VLAAMS PARLEMENT

Veerle Heeren
VLAAMS
VOLKSVERTEGENWOORDIGER

Sint-Truiden, 16 oktober 2007

Vraag om uitleg van mevrouw Veerle Heeren, Vlaams Volksvertegenwoordiger, aan Frank Vandenbroucke, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en vorming betreffende de daling van het aantal jongens in het ASO en de effecten voor Limburg

"Amper één op de drie jongens kiest nog voor een ASO-richting" bloklettert De Morgen op 16/10/2007. "Studiekeuze vervrouwelijkt universiteiten in sneltreinvaart", luidt de ondertitel en stelt het probleem in al zijn scherpste.

Volgens een analyse van de Universiteit Hasselt is de toestand in Limburg zelfs "dramatisch". In Limburg volgt in de derde graad liefst 75 procent van de jongens TSO of BSO en deze cijfers hebben hun weerslag op de aanwezigheid van jongens in het hoger onderwijs.

Limburg heeft bovendien 5 procent meer jongens in het BSO dan elders in Vlaanderen en deze jongeren hebben op hun 18de slechts één optie: werk zoeken.

De toestand in Limburg is niet gunstig is terwijl de rest van Vlaanderen een minder accuut probleem is.

Graag vernam ik van de minister

- Kloppen de gegevens van UHasselt met de bevindingen van de minister en zijn er duidelijke regionale verschillen merkbaar? Vindt de minister de situatie zorgwekkend voor de toekomst?
- Gaat hij akkoord met vice-rector Mieke Van Haegendoren die vraagt een einde te stellen aan campagnes voor het TSO gezien het aantal jongens in het ASO in Limburg nog steeds zakt met een half procent per jaar, terwijl mijn inziens er op de arbeidsmarkt grote behoeften zijn goed opgeleide arbeidskrachten uit het TSO?
- Heeft de minister een verklaring voor deze evolutie ?
- Hoe wil de minister de Vlaamse jongens en meer bepaald de Limburgse mannelijke jeugd weer op de ASO-schoolbanken krijgen om verdere doorstroming naar het hoger onderwijs te bevorderen?

Veerle HEEREN
Vlaams Volksvertegenwoordiger

VLAAMS PARLEMENT
1011 Brussel
Tel. 02 552 11 27
Fax 02 552 11 78

PRIVE-KANTOOR
Oudestationsstraat 37
3806 Sint-Truiden (Velm)
Tel. 011 69 26 01
Fax 011 68 02 81
Gsm 0496 80 52 88
www.veerleheeren.be

Bijlage 2

Vraag om uitleg van mevrouw Laurence Libert tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het aantal jongens in het algemeen secundair onderwijs

18/10/2007 11:34 +32-2-5524447	VLD VL PARLEMENT	PAG. 01/02
+32 2 5524447		M. V.
 VLAAMS PARLEMENT		
		VLAAMS PARLEMENT ingekomen op <i>17/10/07</i> nr 223
Laurence Libert VLAAMS VOLKSVERTEGENWOORDIGER		
Vraag om uitleg van Vlaams volksvertegenwoordiger, Laurence Libert, aan de heer Frank Vandenbroucke, Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming betreffende het aantal jongens in het algemeen secundair onderwijs		
<p>Dinsdag 16 oktober 2007 verscheen er in De Morgen een verontrustend artikel betreffende de conclusie uit een onderzoek van UHasselt; Het betreft de vaststelling dat steeds meer jongens afhaken voor het algemeen secundair onderwijs. Nog niet één op drie jongens kiest voor het ASO in tegenstelling tot meisjes waarvan bijvoorbeeld in Vlaams-Brabant één op twee kiest voor deze onderwijsvorm.</p> <p>Deze dramatische evolutie doet zich in heel Vlaanderen voor met als plek Limburg waar maar liefst drie op vier jongens TSO of BSO volgen. Ook in West Vlaanderen en Antwerpen kiest maar één derde van de jongens voor ASO. Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant scoren iets beter omdat daar de grootste universiteiten gesitueerd zijn.</p> <p>Uiteraard heeft dit grote gevolgen voor het hoger onderwijs. Vandaag heerst er immers niet enkel een gebrek aan vakmannen, maar tevens aan bekwame mensen uit het hoger/universitair onderwijs. Men denkt maar aan de duizenden vacatures in de informaticasector die niet ingevuld geraken.</p> <p>Het gebrek aan hoog geschoolden in onze kennismaatschappij kan in de toekomst voor grote maatschappelijke problemen zorgen; niet enkel voor internationale positie van Vlaanderen maar voor de algemene welvaart in Vlaanderen zelf. Indien er van doorstroming naar het hoger onderwijs geen sprake kan zijn voor jongens uit het TSO en BSO, kunnen deze jongeren behalve na hun secundair een veelal slecht betaalde job zoeken geen kant meer uit. Als maar liefst 75% van de jongens zich in deze situatie bevindt zijn de gevolgen voor de maatschappij duidelijk.</p> <p>Graag had ik van de minister een antwoord gehad op volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Kan u deze cijfers bevestigen? 		
VLAAMS PARLEMENT VLD-Fractie 1081 Brussel Tel. +32 2 552 43 71 Fax +32 2 552 45 71 laurence.libert@vlaamsparlement.be www.laurencelibert.be		
RECEIVED TIME 18. OCT. 11:37		

18/10/2007 11:34 +32-2-5524447 ▲ VLD VL. PARLEMENT PAG. 02/02

+32 2 5524447

- Heeft u in het verleden maatregelen genomen om jongeren te stimuleren om te kiezen voor het ASO? Zo ja, welke?
- Welke maatregelen neemt u ten voordele van de doorstroming van jongeren uit het secundair naar het gewoon hoger onderwijs/universiteiten?

Met dank voor de antwoorden,

Laurence Libert

Laurence Libert
Vlaams volksvertegenwoordiger

RECEIVED TIME 18.OCT. 11:37

